

Εγκύκλιος Οικουμενικού Πατριαρχείου 21-1-1952

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΑΡ. 88 / 21-1-1952

[ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ]

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πάπα καὶ Πατριάρχα Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος Κύριε Χριστοφόρε^[1], τὴν Ὑμετέραν Σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Κατόπιν τῆς μετὰ τὴν λήξιν τοῦ τελευταίου πολέμου γενομένης συγχωνεύσεως τῶν πρότερον κεχωρισμένως καὶ ὄλως αὐτοτελῶς ὑφισταμένων καὶ ἐργασθεισῶν μεγάλων Χριστιανικῶν Ὄργανώσεων «Περὶ Ζωῆς καὶ Ἐργασίας» καὶ «Περὶ Πίστεως καὶ Διοικήσεως» εἰς μίαν κοινὴν Ὄργάνωσιν, τὸ σημερινὸν Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, εἶχε προκύψει ζήτημα συμμετοχῆς ἢ οὐ καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὰς ἐργασίας καὶ τὰ Συνέδρια τοῦ Συμβουλίου τούτου, ἐφ' οὗ καὶ ἐζητήθη ἡ γνώμη τῶν σεβασμίων Προκαθημένων τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν διὰ τῶν ἀπὸ δ' Φεβρουαρίου 1947, ἀριθ. Πρωτ. 45, Ἐγκυκλίων Γραμμάτων.

Τὰς εἰς τὰ Γράμματα ταῦτα ἀπαντήσεις τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὰς ἀπὸ μέρους τούτων ἀκολούθως γενομένας σχετικὰς δηλώσεις ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰς ὑπὸ τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῶν μετασχουσῶν εἰς τὸ ἐν Ἀμστελλοδάμῳ, ἐν ἔτει 1948, συγκληθὲν Πρῶτον Συνέδριον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν καὶ τῆς ὅλης πορείας τοῦ Συνεδρίου ταῖς οἰκείαις Ἐκκλησίαις καὶ ἡμῖν ὑποβληθείσας ἐκθέσεις ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ὅλης μέχρι τοῦδε δράσεως τῆς Παγχριστιανικῆς Κινήσεως καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς ἐπιδιωκομένων σκοπῶν, μελέτης τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐν καιρῷ καταστήσαντες, πρὸς καθορισμὸν τῆς καὶ ἐφεξῆς ἔναντι τοῦ Συμβουλίου

τηρηθησομένης καθόλου στάσεως και τοῦ τρόπου ἅμα καθ' ὃν δέον ἵνα γίγηται τοῦ λοιποῦ ἢ εἰς τὰς ἐργασίας και τὰ συνέδρια τοῦ Συμβουλίου συμμετοχή, προαγόμεθα νῦν διὰ τῆς παρουσίας ἐπὶ τῇ ἐπικειμένη κατ' Αὐγούστον μῆνα τοῦ ἀρξάμενου ἔτους συγκλήσει ἐν Lund τῆς Σουηδίας, τοῦ Δευτέρου κατὰ σειράν Συνεδρίου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, γνωρίσαι και τῇ Ὑμετέρα σεβασμῖα και λίαν ἡμῖν ἀγαπητῇ Μακαριότητι τὰς ἐπὶ τοῦ κεφαλαιώδους σημασίας ζητήματος τούτου ἀπόψεις τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, παρακαλέσαι δ' ἅμα Αὐτήν, ὅπως εὐαρεστουμένη ἀνακοινώσῃται ἡμῖν ἐγκαίρως τὴν ἐπ' αὐτῶν γώμην Αὐτῆς και τῆς κατ' Αὐτήν Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας.

Εἰς ἐποχὴν, ἐν ἧ οἱ Λαοὶ και τὰ Ἔθνη ἐργάζονται ἐντατικῶς διὰ τὴν προσέγγισιν αὐτῶν πρὸς ἀπὸ κοίνου ἀντιμετώπισιν τῶν ἀπασχολούντων τὴν ἀνθρωπότητα σύμπασαν μεγάλων προβλημάτων, ἡ δὲ ἀνάγκη ἐμφανίσεως τῆς ἐνότητος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἔναντι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀντιχριστιανικῶν τάσεων και κατευθύνσεων κέκτηται ὅλως ἰδιαίτεραν σπουδαιότητα, τὸ ἔργον τῆς προσεγγίσεως και τῆς συνεργασίας πασῶν τῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν και Ὁργανώσεων ἐστὶν ὑποχρέωσις ἱερὰ και καθῆκον ἅγιον, ἀπ' αὐτῆς τῆς ιδιότητος και τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν ἀπορρέον. Ἐφ' ὅσον δὲ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ αὐτοῦ ὀριζόμενα, ἐπιδιώκει τὴν διευκόλυνσιν τῆς κοινῆς δράσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν προαγωγὴν τῆς συνεργασίας ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος και τὴν ἐνίσχυσιν τῆς οἰκουμενικῆς συνειδήσεως ἐν τοῖς μέλεσι πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν ὑποστήριξιν τοῦ ἔργου τῆς διαδόσεως τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, και τὴν διάσωσιν, ἀνύψωσιν και ἐπικράτησιν τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐντὸς τοῦ γενικωτάτου χριστιανικοῦ πλαισίου, πρόδηλον ὅτι ὁ μὲν κύριος σκοπὸς αὐτοῦ ἐστὶ πρακτικὸς, τὸ δὲ ἔργον αὐτοῦ ἀποτελεῖ θεάρεστον προσπάθειαν και ἐκδήλωσιν εὐγενοῦς πόθου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ὅπως αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ, συντονίζουσαι τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, ἀντιμετωπίσωσιν ἀπὸ κοινῶν τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ἀνθρωπότητος.

Και διότι τοιοῦτος τυγχάνει ὁ σκοπὸς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ και διότι διὰ τῆς ἄχρι τοῦδε συμμετοχῆς αὐτῆς εἰς τὴν Παγχριστιανικὴν Κίνησιν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐζήτησε κυρίως ἵνα γνωρίσῃ και μεταδῶ τοῖς ἕτεροδόξοις τὸν πλοῦτον τῆς πίστεως, τῆς λατρείας και τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς, και τὴν θρησκευτικὴν ἅμα και ἀσκητικὴν αὐτῆς πείραν, πληροφορηθῇ δὲ και αὕτη τὰς νέας μεθόδους και ἀντιλήψεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς και δράσεως αὐτῶν, στοιχεῖα πολύτιμα, ἅπερ ὡς ἐκ τῶν ὑπὸ ἃς αὕτη εὐρέθη ἰδιαίτερος συνθήκας οὐκ ἠδύνατο ἵνα ἔχῃ και καλλιεργῇ, ἡ και ἐφεξῆς συμμετοχὴ και συνεργασία Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν πολλαχῶς, καθ' ἡμᾶς, ἐπιβάλλεται.

Τὴν ἄχρι τοῦδε ὅμως συμμετοχὴν τῆς καθ' ἡμᾶς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν Παγχριστιανικὴν Κίνησιν και τὰ διαπιστωθέντα κατ' αὐτὴν ἔχοντες ὑπ' ὄψει, φρονοῦμεν, ὅτι ἡ ἐφεξῆς συμμετοχὴ δέον ἵνα γίγηται ὑπὸ τοῦς ἀκολούθους ὄρους:

α') Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὅσον και ἂν κύριος σκοπὸς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν παραμένῃ ἡ συνεργασία τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ κοινωνικοῦ και πρακτικοῦ πεδίου, ἐξακολουθεῖ οὐδὲν ἤττον, ἵνα ὑφίσταται ὡς ἰδιαίτερα παρ' αὐτῷ Ἐπιτροπῇ ἢ «περὶ Πίστεως και Διοικήσεως» Ὁργάνωσις, ἀσχολούμενη ἀποκλειστικῶς περὶ ζητήματα δογματικά, δέον ὅπως ἀποφευχθῇ οἰαδήποτε συμμετοχὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὰς συζητήσεις και ἐργασίας τῆς

Ἐπιτροπῆς ταύτης, ἐφ' ὅσον αὕτη σκοπὸν ἔχει τὴν ἔνωσιν διὰ δογματικῶν συζητήσεων μεταξὺ ἀντιπροσώπων βαθύτατα δισταμένων Ἐκκλησιῶν, δηλουμένου τούτου ῥητῶς καὶ κατηγορηματικῶς τῇ Κεντρικῇ τοῦ Συμβουλίου Ἐπιτροπῇ. Ἐπειδὴ ὅμως ἀφ' ἑτέρου ἀνάγκη ἐστίν, ὅπως ἡ καθ' ἡμᾶς Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πληροφόρησι τοῖς ἑτεροδόξοις τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, τοῦτο δέον, ἵνα γένηται δι' ἐπὶ τούτῳ συγγραμμάτων, καθόσον τὰ παρ' ἡμῖν δοκίμια Δογματικῆς καὶ Συμβολικῆς, στοχαζόμενα ἄλλου σκοποῦ, οὐ δύνανται, ἵνα ἐξυπηρετήσωσιν αὐτῇ ἐν τῇ εἰδικῇ αὐτῆς ταύτῃ ἀνάγκῃ.

β') Ἐπειδὴ ἡ συμμετοχὴ τῆς καθ' ἡμᾶς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἀποτελεῖ γεγονός ἰδιαίτερας σημασίας ἐν τῇ ζωῇ αὐτῆς δέον ὅπως αὕτη ἐκπροσωπῆται δι' Ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τουθ' ὅπερ καὶ θὰ προσέδιδε ἰδιάζον κῦρος καὶ γόητρον εἰς τὴν συμμετοχὴν αὐτῆς ταύτην. Σχετικῶς προβάλλει ἡ ἀνάγκη, ὅπως αἱ ἐπὶ μέρους ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι συνεργάζωνται πρὸς ἀνάλογον ἀπὸ κοινοῦ μελέτην καὶ προπαρασκευὴν τῶν θεμάτων τῶν ἐκάστοτε συγκαλουμένων Συνεδρίων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τοῦτο, ἵνα μὴ ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἐμφανίζηται εἰς παγχριστιανικὰς συνελύσεις ἐν μειονεκτικῇ θέσει, ἀλλὰ μετὰ δυνάμεως καὶ κύρους, ὡς προσήκει εἰς τὴν ἰδιάζουσαν θέσιν καὶ τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς ἐν τῷ διαχριστιανικῷ κόσμῳ ἀποστολήν. Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη, ὅπως συστηθῶσι καὶ ὑπάρχουσι παρὰ ταῖς Ὁρθόδοξοις Ἐκκλησίαις μόνιμοι Συνοδικαὶ Ἐπιτροπαὶ ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, πρὸς μελέτην, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, τῶν διαφόρων προβλημάτων καὶ καθορισμὸν ἐκ τῶν προτέρων τῆς ἐπ' αὐτῶν ἀπόψεως καὶ τῆς τηρητέας στάσεως τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

γ') Δέον ἵνα οἱ Ὁρθόδοξοι Κληρικοὶ Ἀντιπρόσωποι ὧσιν ὅσῳ τὸ δυνατόν ἐφεκτικοὶ ἐν ταῖς λατρευτικαῖς μετὰ τῶν ἑτεροδόξων συνάξεσιν, ὡς ἀντικειμέναις πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ ἀμβλυνοῦσαις τὴν ὁμολογιακὴν εὐθιξίαν τῶν Ὁρθόδοξων, ἐπιδιώκοντες ἵνα τελῶσιν, εἰ δυνατόν, καθαρῶς ὀρθόδοξους ἀκολουθίας καὶ τελετάς, πρὸς ἐμφάνισιν οὕτω τῆς αἴγλης καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Ὁρθόδοξου Λατρείας πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν ἑτεροδόξων.

Ἐπιδηλοῦντες καὶ αὖθις, ὅτι μέλλομεν ἀναμένειν τὴν ὀριστικὴν καὶ τῆς Ἡμετέρας γερασμίας Μακαριότητος καὶ τῆς κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω γνώμην, πρὸς ἔγκαιρον τῇ Κεντρικῇ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπῇ ἐπὶ τῆς γενομένης εἰς τὸ ἐν Lund συγκαλούμενον Συνέδριον προσκλήσεως ἀπάντησιν, περιπτυσσόμεθα Αὐτὴν καὶ αὖθις ἐν φιλήματι ἀγίῳ καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς.

ἀλνβ' Ἰανουαρίου λα'.

Τῆς Ἡμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρας.

ΠΗΓΗ:

Ἰω. Καρμίρη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας,

τ. II, ἐν Αθήναις 1953 σ. 960-963.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ:

Στή θέση αὐτή («Οἰκουμενική Κίνησις») ἀναρτῶνται πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπίσημα κείμενα, ἀναφερόμενα στὸν Διάλογο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ διάφορες Χριστιανικὲς Ὁμολογίαις, ἀκόμη καὶ ἂν δὲν ἐκφράζουσι ἀκριβῶς ἢ ὀρθῶς τὸ φρόνημα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

[1] Ὁμοίαι ἐστάλη πρὸς τοὺς Προκαθημένους τῶν λοιπῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.